

Ramses Shaffy, levenslijnen door Marjan Laaper. BEELD NINA SCHOLLAARDT

Ramses Shaffy, Levenslijnen

Sinds 2016

Kunstenaar Marjan Laaper

Waar Metrostation Vijzelgracht

Het Parool 1991 Overleed

Het pand waar nu Café Vijzel zit, heette vroeger De Gelaghkamer en was de stamkroeg van chansonnier en toneelspeler Ramses Shaffy (1933-2009). Toen schuin tegenover het etablissement een nieuw metrostation werd gebouwd, gingen al snel stemmen op deze halte te vernoemen naar de zanger van *Sammy, Ik drink en 't Is stil in Amsterdam*. De gemeenteraad hield vast aan de naam Vijzelgracht maar schreef wel een wedstrijd uit voor een artistiek eerbetoon. Marjan Laaper won die.

De Rijksakademie-alumnus wilde geen gewoon portret maken, maar iets met meer lagen, meer poëzie. Ze verdiepte zich in de biografie *We zien wel!* (2011) van Sylvester Hoogmoed en kwam op het idee om een beeld van Shaffy te schetsen via de collega's, vrienden en familie die hem gevormd hadden. Van levensloop associeerde ze al snel door naar levenslijnen: het patroon in een handpalm dat verschilt per persoon en volgens handlezers iemands lot beschrijft.

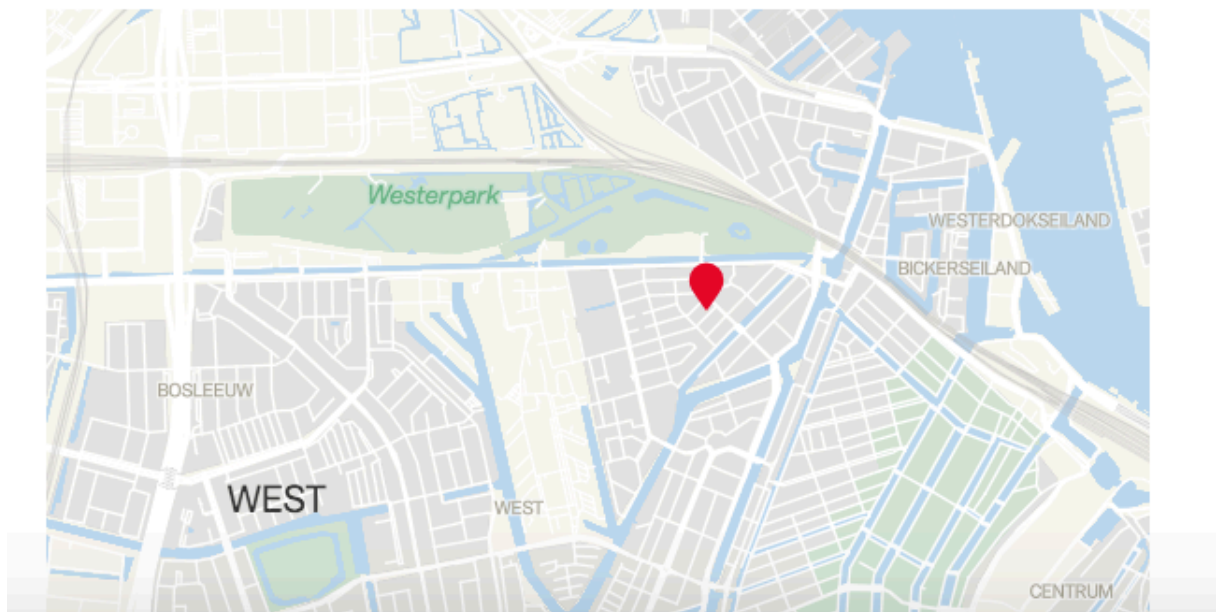
Laapers eerste klus was het uitdunnen van het aantal personages in de biografie. Uit een groslijst van wel zestig namen destilleerde ze er 28. Aanwezig vanwege haar afwezigheid is Shaffy's moeder, een Pools-Russische gravin die hem op zijn zevende naar een tante stuurde omdat ze niet meer voor hem kon zorgen. Van Shaffy's minnaars koos de kunstenaar voor Joop Admiraal, de man voor wie hij uit de kast kwam, en de veel minder bekende Vincent Walter, die de flamboyante levensstijl van de zanger niet kon bijbenen, alcoholist werd en op 46-jarige leeftijd overleed. Ook de toenmalige fine fleur van het Nederlands toneel, van Kitty Courbois en Ellen Vogel tot Ko van Dijk en Albert Mol, ontbreekt niet.

Het Parool 1991, Oostereind

Als basis voor het portret koos Laaper een foto van W.A. Top uit 1968. Shaffy is dan in de bloei van zijn leven en op het toppunt van zijn roem. Het is een van de weinige foto's waarop hij geen hoed draagt, nadrukkelijk poseert of dromerig wegstijgt. Laaper bracht de foto terug tot de contouren, die ze als een fotonegatief laat oplichten met LED-lampjes achter een glasplaat van 24 bij 13 meter.

De verlichte lijnen komen langzaam opzetten. Wie afdalt met de roltrap ziet steeds iets anders. Een paar keer per uur is Shaffy's gezicht als geheel te zien. Laaper ontwierp 39 verschillende sequenties waarin het portret lijn voor lijn wordt opgebouwd. Daardoor kan het soms abstract ogen: als een landschap of een sterrenformatie. Maar reizigers kunnen er ook een metroplattegrond in zien.

Edo Dijksterhuis

<https://www.parool.nl/amsterdam/ooit-bedoeld-om-de-grenzen-van-amsterdam-aan-te-geven~ba361ba3/>